

Nasionale Terminologiediens van die Departement van Kuns, Kultuur, Wetenskap en Tegnologie. *Drukkerswoordeboek / Printing Dictionary, Afrikaans-English / English-Afrikaans*, hersiene uitgawe, 1995, xviii + 309 pp. ISBN 0-621-17323-1. E-pos: asteyn@print.pwv.gov.za. Pretoria: Staatsdrukker. Prys R20,20.

Aangesien die resesent nie 'n taalkundige is nie, word die volgende resensie gelewer slegs uit die oogpunt van 'n kundige op die gebied van die drukkersbedryf.

In 'n poging om perspektief te kry op wie hierdie publikasie gerig is, behoort 'n mens jou die volgende vrae af te vra alvorens 'n kritiese oorsig werklik moontlik is: Wie is die gebruiker van die woordeboek — is dit student, vakleerling, dosent of is dit aldie? Wie is die spesifieke teikenmark? Die beantwoording van hierdie vrae sou sekerlik die hele aanslag, styl en uitleg van die werk beïnvloed. So mag dit eintlik vir die leek, wanneer dit by vertaling kom, taamlik verwarrend voorkom wanneer slegs die Afrikaanse ekwivalent van woorde gegee word, ofskoon rededele wel in sommige gevalle aangedui word.

Die uitleg van die bladsye maak dit maklik leesbaar, so ook die gebruik van die spesifieke lettertipe. Engels en Afrikaans kan maklik van mekaar onderskei word. Die gebruik van vet en kursiewe letters word op standaardleksikografiese wyse aangewend.

Die uiteensetting oor die gebruik van die woordeboek soos vervat in die "Verduidelikende Aantekeninge" voor in die boek vergemaklik die hantering daarvan vir die gebruiker. Ten opsigte van die inhoud is daar heelwat verbetering op die vorige publikasie — *Drukkersterme* (1971).

Dit is wel so dat trefwoorde met verskillende betekenisse onder mekaar geplaas word, soos vermeld onder punt 8, bl. x van die "Verduidelikende Aantekeninge". Vollediger aantekeninge in die teks sou egter van groter waarde wees. Verduidelikende frases kon in sulke gevalle gebruik gewees het.

Bondige definisies in die geval van moeilike of verwarrende terme sou nuttig te pas kom, bv.

duotone: Colour reproduction from monochrome original produced by making two halftone negatives for opposite ends of grey scale at proper screen angles, and plates etched to present proper tone and colour values. Keyplate usually printed in dark colour for detail while second plate is printed in light flat tints.

gutter: Space between pages in the printing forme of a book, etc., for folding and binding, i.e., the inside margin towards the back or binding edge.

French fold: Folder with an advertising message or announcement, printed on one side of a sheet folded once horizontally and once vertically. Thus, while there are eight pages in the folder, only the four outside ones (1, 4, 5, 8) are printed.

galley: Flat oblong tray into which composed matter is put and kept until made up into pages in the forme.

progressive proof: Set of colour proofs consisting of proofs of each plate, single and in combination with other colours as the job will be printed.

Bogenoemde definisies word slegs as enkele voorbeelde gebruik en is ontleen aan *Elsevier's Dictionary of the Printing and Allied Industries*.

Daar bestaan geen twyfel oor die vakkundige korrektheid van die vertalings nie, daar dit deur die Nasionale Terminologiesiens saamgestel is. Alhoewel die resensent besef dat hierdie slegs 'n tweetalige en nie 'n verklarende woordeboek is nie, word die volgende tog gestel:

Die gebruik van verbandswoorde in kursief aan die doeltaalkant van sekere woorde, soos verduidelik in punt 7, bl. x, word verwelkom aangesien dit die konteks van die woord maklik identifiseer. Die vraag ontstaan egter of dit nie van meer waarde sou wees indien die vak-, ambag- of spesialiteitsrigting aangedui kon word nie.

Wat gebruikersvriendelikheid betref, sou 'n afsonderlike lys afkortings nie nuttiger en geriefliker wees in plaas daarvan dat hulle alfabeties tussen die ander terme ingesluit is nie? Afkortings wat alledaags in die bedryf gebruik word, maar nie in die woordeboek opgeneem is nie, is bv.

cic (common impression cylinder),
col (colour),
ctp (computer to plate),
eb (electron beam),
gcr (grey component replacement),
gsm (grammes per square metre),
ir (infrared),
ivp (imitation vegetable parchment),
mic (microns),
obs (on both sides),
oso (one side only),
rmp (refiner mechanical pulp),
rpl (relative print length),
rpw (relative print width),
sos (self-opening side),
tmp (thermomechanical pulp),
tts (trim to size),
ucr (undercolour removal),

e.s.m. — die lys is geensins volledig nie.

Daar word terdeë besef dat alle nuwe terme wat gedurende die afgelope paar jaar in gebruik gekom het, nie ingesluit kon word nie. Die vraag ontstaan

egter nou: Wat word gedoen in 'n geval waar daar nog nie 'n Afrikaanse ekwivalent bestaan nie? Word die gebruik van neologismes aangemoedig?

Dit is voor die hand liggend dat die metode wat gebruik is om die boek te bind, bedoel is om koste te besnoei. Na die eerste paar keer van gebruik is egter gevind dat die bladsye uitmekaar val. Gevolglik is die boek nie baie duursaam nie. Wat wél belangrik is, is dat dit 'n baie negatiewe indruk skep van die spesifieke vakgebied.

Drie ooglopende foute word in hierdie verband bespeur:

- Skutblaaie is afwesig. Skutblaaie sou ten minste verhoed het dat die omslag van die teks sou wegskeur.
- Die verdiepwerk op die boekrug is nie diep genoeg nie. Dit verhoed dat die kleefmiddel 'n goeie greep op die boekrug kry.
- Die grein van die papier loop in die verkeerde rigting (dwarsvesel in plaas van langsvesel). Dit is 'n absolute voorvereiste vir enige lymgebinde boek. Indien hierdie gebruik nie geïmplementeer word nie, veroorsaak dit dat die omslag en die teks van mekaar af wegtrek by die lymgebinde boekrug.

'n Beter kwaliteit produk sou die inhoud van die boek véél meer aansien besorg het. Omdat die gehalte swak is, negeer dit tot 'n mate die moeite en inspanning wat met die opstel daarvan gepaard gegaan het.

Alhoewel daar vir alle Engelse terme Afrikaanse ekwivalente voorsien is, is daar wel terme gevind wat nie in die publikasie verskyn nie. Weereens is die volgende lys geensins volledig nie, maar dit is wel Engelse terme waarvoor al in die verlede Afrikaanse ekwivalente gesoek is:

additive type plate
bake (to bake a plate)
burn out mask
choke (as opposed to spread)
colour stripping
desktop publishing
dot loss
exposing
fit (as opposed to register)
grey balance
grey component replacement
grid
imaging
imprint
microprocessor
partial make-ready
simple make-ready

spread (as opposed to choke)
subtractive type plate
trapping
up (as in 8 up, 16 up, etc.)

Die vertaling van die volgende terme skep ook verwarring en daar behoort uitsluitel hieroor gekry te word:

hue: tint, skakering
shade: skakering
tint: tint

In die breë gesien, is hierdie publikasie 'n baie nuttige stuk werk wat 'n definitiewe leemte in die bedryf vervul. Dit is belangrik dat die teks op datum gehou word om erkenning te gee aan die betekenisvolle bydrae wat die outeurs op hierdie vakgebied gelewer het.

Bibliografie

- Odendal, F.F.** (Hoofred.). 1994. *HAT: Verklarende Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal*. Midrand: Perskor.
- Wijnekus, F.J.M.** (Red.). 1983. *Elsevier's Dictionary of the Printing and Allied Industries*. Amsterdam: Elsevier.
- Terblanche, H.J.** 1985. *Engels-Afrikaanse Tegniese Woordeboek*. Goodwood: Nasou.

Nolan N. Kearns
Protea Kollege
Bellville
Republiek van Suid-Afrika